

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

28. července 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Ochrana spotřebitelů — Směrnice 93/13/EHS — Zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách — Úvěrová smlouva obsahující zneužívající klauzuli — Nucený výkon rozhodčího nálezu vydaného na základě této klauzule — Odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům z důvodu porušení unijního práva v důsledku rozhodnutí vnitrostátního soudu — Podmínky založení — Existence dostatečně závažného porušení unijního práva“

Ve věci C-168/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Okresního soudu Prešov (okresní soud v Prešově, Slovensko) ze dne 12. března 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 14. dubna 2015, v řízení

Milena Tomášová

proti

Slovenské republice – Ministerstvu spravodlivosti SR,

Pohotovosť s. r. o.,

za přítomnosti:

Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předseda senátu, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund, S. Rodin a E. Regan, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za slovenskou vládu B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,

— za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jakož i S. Šindelkovou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: slovenština.

— za Evropskou komisi A. Tokárem, D. Roussanovem a M. Konstantinidisem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. dubna 2016,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká podmínek založení odpovědnosti členského státu za škodu způsobené jednotlivcům porušením unijního práva, které lze přičítat vnitrostátnímu soudu.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi M. Tomášovou a žalovanými, kterými jsou Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti SR (Slovenská republika – Ministerstvo spravodlnosti Slovenskej republiky, dále jen „Slovenská republika“) a společnost Pohotovosť s. r. o., ve věci výkonu rozhodčího nálezu, jímž bylo M. Tomášové uloženo uhradit peněžní částky v souvislosti s uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru.

Právní rámec

- 3 Článek 3 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), stanoví:

„1. Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Podmínka [klauzule] je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky [klauzule], zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou [s adhezní smlouvou].

Skutečnost, že některé aspekty podmínky [klauzule] nebo jedna konkrétní podmínka [klauzule] byly individuálně sjednány, nevyklučuje použití tohoto článku pro zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o předem sepsanou běžnou smlouvu [adhezní smlouvu].

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určitá běžná podmínka [klauzule] byla individuálně sjednána, je povinen o tom předložit důkaz.

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek [klauzulí], které mohou být pokládány za nepřiměřené [zneužívající].“

- 4 Článek 6 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotýcných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 5 Milena Tomášová je starobní důchodkyně, jejímž jediným příjmem je důchod ve výši 347 eur. V průběhu roku 2007 uzavřela smlouvu o spotřebitelském úvěru se společností Pohotovosť, u níž si na základě smlouvy vypůjčila 232 eur.
- 6 Tato smlouva měla formu adhezní smlouvy obsahující rozhodčí doložku stanovící pro spory související s touto smlouvou výlučnou příslušnost rozhodčího soudu, jehož sídlo se nachází ve vzdálenosti více než 400 kilometrů od bydliště M. Tomášové. Podle uvedené smlouvy byla dále výše úroku z prodlení stanovena na 91,25 % ročně. Tato smlouva navíc neuváděla roční procentní sazbu nákladů.
- 7 M. Tomášová se zpozdila se splácením úvěru, a jelikož nemohla uhradit splatné úroky z prodlení, vzala si u společnosti Pohotovosť další úvěr ve výši 232,36 eur.
- 8 Stálý rozhodcovský soud (Stálý rozhodčí soud, Slovensko) uložil rozhodnutími ze dne 9. dubna a 15. května 2008 M. Tomášové povinnost zaplatit společnosti Pohotovosť několik částek z důvodu nesplacení předmětných úvěrů, úroky z prodlení a náklady řízení.
- 9 Když tyto nálezy nabyly právní moci a staly se vykonatelnými, podala společnost Pohotovosť ve dnech 13. a 27. října 2008 návrhy na jejich exekuci k Okresnému soudu Prešov (Okresní soud v Prešově, Slovensko), který jim vyhověl rozhodnutími ze dne 15. a 16. prosince 2008.
- 10 Podle předkládacího rozhodnutí předmětná exekuční řízení ke dni podání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce stále probíhala.
- 11 Dne 9. července 2010 podala M. Tomášová proti Slovenské republice návrh na zaplacení částky 2 000 eur za škodu, která podle ní vznikla porušením unijního práva Okresním soudem Prešov (Okresní soud v Prešově), když tento soud v rámci uvedených řízení vyhověl návrhům na výkon rozhodčích nálezů vydaných na základě rozhodčí doložky zneužívajícího charakteru, jejichž předmětem bylo vymáhání pohledávek na základě zneužívající klauzule.
- 12 Okresní soud Prešov (Okresní soud v Prešově) rozsudkem ze dne 22. října 2010 zamítl návrh M. Tomášové jako neopodstatněný z toho důvodu, že žalobkyně nevyužila všechny dostupné právní prostředky, exekuční řízení nebylo dosud pravomocně skončeno, a tedy ještě nedošlo ke vzniku uplatňované škody, takže tato žádost byla podána předčasně.
- 13 M. Tomášová se proti tomuto rozsudku odvolala.
- 14 Krajský soud v Prešově (Krajský soud v Prešově, Slovensko) rozhodnutím ze dne 31. ledna 2012 uvedený rozsudek zrušil a věc vrátil zpátky Okresnému soudu Prešov (Okresní soud v Prešově).
- 15 Za těchto podmínek se Okresní soud Prešov (Okresní soud v Prešově) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Jedná se o závažné porušení práva Evropské unie, pokud se v rámci exekuce vedené na základě rozhodčího nálezu vymůže plnění ze zneužívající klauzule v rozporu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie?
 - 2) Může vzniknout odpovědnost členského státu za porušení unijního práva v případě, že účastník řízení ještě nevyužil všechny právní prostředky, jež mu poskytuje právo členského státu v řízení o výkonu rozhodnutí; s ohledem na skutkový stav věci, může v tomto případě vzniknout tato odpovědnost členského státu před samotným ukončením řízení o výkonu rozhodnutí a před vyčerpáním možnosti žalobkyně požadovat vydání bezdůvodného obohacení?

- 3) V případě kladné odpovědi, je dostatečně jasným a závažným porušením unijního práva jednání orgánu, které popisuje žalobkyně, s ohledem na daný skutkový stav, a zejména vzhledem k absolutní nečinnosti žalobkyně a k nevyčerpání všech právních prostředků nápravy poskytovaných právem členského státu?
- 4) Pokud jde v tomto případě o dostatečně závažné porušení unijního práva, je žalobkyní uplatňovaná částka škodou, za kterou nese odpovědnost členský stát; lze škodu v tomto pojetí ztotožňovat s vymoženou pohledávkou, která je bezdůvodným obohacením?
- 5) Má vydání bezdůvodného obohacení, jako právní prostředek nápravy, přednost před náhradou škody?“

K předběžným otázkám

K první až třetí otázce

- 16 Podstatou první až třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda a za jakých podmínek je porušení unijního práva vyplývající z rozhodnutí soudu přijatého v řízení o nuceném výkonu rozhodčího nálezu, kterým bylo vyhověno žalobě na zaplacení pohledávek na základě smluvní klauzule, jež musí být považována za zneužívající, „dostatečně závažným“ porušením, které může založit mimosmluvní odpovědnost dotčeného členského státu.
- 17 V této souvislosti se uvedený soud táže, zda okolnost, že toto exekuční řízení není ukončeno, že osoba, již se toto řízení týká, byla zcela nečinná a nevyužila všechny právní prostředky nápravy, které má k dispozici v daném právním řádu, jako například žalobu na vydání bezdůvodného obohacení, má v tomto ohledu nějaký vliv.
- 18 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že systému smluv, na kterých je Unie založena, je vlastní zásada odpovědnosti státu za škody způsobené jednotlivcům porušeními unijního práva, které mu lze přičítat (viz rozsudky ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428, bod 35; ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 31, jakož i ze dne 14. března 2013, Leth, C-420/11, EU:C:2013:166, bod 40).
- 19 Tato zásada je platná pro jakékoli porušení unijního práva členským státem, a to bez ohledu na orgán členského státu, který se tohoto porušení dopustil (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 32; ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 31; ze dne 13. června 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, bod 30, jakož i ze dne 25. listopadu 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 46).
- 20 Uvedená zásada je za určitých podmínek rovněž použitelná, pokud dotčené porušení vyplývá z rozhodnutí vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni. Vzhledem k zásadní úloze, kterou hraje soudní moc při ochraně práv, která pro jednotlivce vyplývají z unijních pravidel, a okolnosti, že soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky, je již z definice posledním stupněm, v němž mohou jednotlivci uplatnit práva, která jim unijní právo přiznává, měl Soudní dvůr za to, že plná účinnost unijních pravidel by byla zpochybněna a ochrana těchto práv oslabena, kdyby bylo vyloučeno, aby jednotlivci mohli za určitých podmínek dosáhnout náhrady škody, jsou-li jejich práva poškozena porušením unijního práva v důsledku rozhodnutí soudu členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, body 32 až 36 a 59; ze dne 13. června 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, bod 31, jakož i ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 47).

- 21 Je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda je tomu tak v případě rozhodnutí ze dne 15. a 16. prosince 2008 dotčených v původním řízení.
- 22 Vzhledem k uvedenému je třeba připomenout, že pokud jde o podmínky vzniku odpovědnosti státu za škody způsobené jednotlivcům v důsledku porušení unijního práva, které mu lze přičíst, Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že poškození jednotlivci mají nárok na náhradu škody, jsou-li splněny tři podmínky, a sice zaprvé porušené pravidlo unijního práva jim přiznává práva, zadruhé porušení tohoto pravidla je dostatečně závažné a zatřetí existuje přímá příčinná souvislost mezi tímto porušením a újmou, kterou tito jednotlivci utrpěli (viz zejména rozsudky ze dne 5. března 1996, *Brasserie du pêcheur a Factortame*, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 51; ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 51, jakož i ze dne 14. března 2013, *Leth*, C-420/11, EU:C:2013:166, bod 41).
- 23 Odpovědnost členského státu za škody způsobené rozhodnutím vnitrostátního soudu, proti kterému nelze podat opravné prostředky a jež porušuje pravidlo unijního práva, se řídí stejnými podmínkami (viz rozsudek ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 52).
- 24 Pokud jde konkrétně o druhou z těchto podmínek uvedených v bodě 22 tohoto rozsudku, vznikne tato odpovědnost pouze ve výjimečném případě, když vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni zjevným způsobem porušil použitelné právo (viz rozsudky ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 53, jakož i ze dne 13. června 2006, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, body 32 a 42).
- 25 Pro určení, zda existuje dostatečně závažné porušení unijního práva, je třeba zohlednit všechny skutečnosti charakterizující situaci, která je vnitrostátnímu soudu předložena. Podle judikatury Soudního dvora tak mezi skutečnosti, které lze v tomto ohledu zohlednit, patří zejména stupeň jasnosti a přesnosti porušeného pravidla, rozsah posuzovací pravomoci, kterou toto pravidlo ponechává vnitrostátním orgánům, úmyslná nebo neúmyslná povaha spáchaného protiprávního jednání nebo způsobené škody, omluvitelnost nebo neomluvitelnost případného nesprávného právního posouzení, okolnost, že postoj zaujatý orgánem Unie mohl přispět k přijetí nebo zachování vnitrostátních opatření nebo zvyklostí odporujících unijnímu právu, jakož i nesplnění povinnosti dotčeného soudu předložit předběžnou otázku podle čl. 267 třetího pododstavce SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. března 1996, *Brasserie du pêcheur a Factortame*, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 56; ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, body 54 a 55, jakož i ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774, bod 213).
- 26 V každém případě je porušení práva Unie dostatečně závažné, pokud k němu došlo ve zjevném rozporu s judikaturou Soudního dvora v dané oblasti (viz rozsudky ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 56, ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774, bod 214 a ze dne 25. listopadu 2010, *Fuß*, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 52).
- 27 Pokud jde o věc v původním řízení, k tomu, aby se Okresný soud Prešov (Okresní soud v Prešově) bylo za předpokladu, že ve svých rozhodnutích ze dne 15. a 16. prosince 2008 rozhodoval v posledním stupni, dopustil těmito rozhodnutími dostatečně závažného porušení unijního práva, dále třeba, aby zjevným způsobem nerespektoval ustanovení směrnice 93/13 nebo judikatury Soudního dvora týkající se těchto ustanovení.
- 28 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora přiznává systém ochrany spotřebitele zavedený směrnicí 93/13 vnitrostátnímu soudu možnost přezkoumat zneužívající charakter klauzule z úřední povinnosti (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. června 2000, *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, body 26, 28 a 29; ze dne 21. listopadu 2002, *Cofidis*, C-473/00, EU:C:2002:705, body 32 a 33, jakož i ze dne 26. října 2006, *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, body 27 a 28).

- 29 Je pravda, že v bodě 38 svého rozsudku ze dne 26. října 2006, *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675) Soudní dvůr v zásadě uznal, že povaha a význam veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana, kterou směrnice 93/13 zajišťuje spotřebitelům, může odůvodnit to, že vnitrostátní soud musí posuzovat zneužívající charakter smluvní klauzule z úřední povinnosti, a tím vyrovnat nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem. Avšak Soudní dvůr z toho v tomto rozsudku nevyvodil žádné důsledky, neboť rozhodoval o otázce, zda spotřebitel může napadnout neplatnost rozhodčí smlouvy poprvé u vnitrostátního soudu posuzujícího žalobu na neplatnost rozhodčího nálezu.
- 30 Až v rozsudku ze dne 4. června 2009, *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350, bod 32) Soudní dvůr jasně uvedl, že role, která je přiznána unijním právem vnitrostátnímu soudu, se neomezuje na pouhou možnost vyslovit se k případně zneužívajícímu charakteru určité smluvní klauzule spadající do oblasti působnosti uvedené směrnice, nýbrž zahrnuje rovněž povinnost posoudit tuto otázku z úřední povinnosti, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.
- 31 Od tohoto rozsudku Soudní dvůr opakovaně připomínal tuto povinnost vnitrostátního soudu (viz zejména rozsudky ze dne 14. června 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, body 42 a 43; ze dne 21. února 2013, *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 22, jakož i ze dne 1. října 2015, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, bod 41).
- 32 Soudní dvůr konkrétně rozhodl, že jakmile má vnitrostátní soud, k němuž byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, je povinen zkoumat i bez návrhu zneužívající charakter smluvních ustanovení, na kterých se zakládá pohledávka konstatovaná v daném rozhodčím nálezu, z hlediska ustanovení směrnice 93/13, pokud je podle vnitrostátních procesních pravidel povinen v rámci podobného exekučního řízení bez návrhu posoudit rozpor takových [rozhodčích] doložek s vnitrostátními kogentními pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2009, *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 53; usnesení ze dne 16. listopadu 2010, *Pohotovosť*, C-76/10, EU:C:2010:685, body 51, 53 a 54, jakož i rozsudek ze dne 27. února 2014, *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 42).
- 33 Proto nelze mít za to, že vnitrostátní soud, který před vydáním rozsudku ze dne 4. června 2009, *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350), neposoudil z úřední povinnosti zneužívající charakter smluvní klauzule spadající do oblasti působnosti směrnice 93/13, i když měl za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, zjevným způsobem porušil judikaturu Soudního dvora v dané oblasti, a dopustil se tak dostatečně závažného porušení unijního práva.
- 34 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že rozhodnutí ze dne 15. a 16. prosince 2008, dotčená v původním řízení, předchází uvedenému rozsudku.
- 35 Není proto nezbytné zkoumat, zda má okolnost, že exekuční řízení dotčené v původním řízení není ukončeno, že osoba, jíž se toto řízení týká, byla zcela nečinná, nebo že nevyužila všechny právní prostředky, které má k dispozici v dotyčném právním řádu, jako například žalobu na vydání bezdůvodného obohacení, vliv na vznik odpovědnosti dotyčného členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením unijního práva takovými soudními rozhodnutími, jako jsou rozhodnutí ze dne 15. a 16. prosince 2008 dotčená v původním řízení.
- 36 Za těchto podmínek je třeba odpovědět na první až třetí otázku následujícím způsobem:
- Odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením unijního práva rozhodnutím vnitrostátního soudu může být založena, pouze pokud takové rozhodnutí vydá soud tohoto členského státu rozhodující v posledním stupni, což stran sporu v původním řízení musí ověřit předkládající soud. Pokud tomu tak je, může rozhodnutí tohoto vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni představovat dostatečně závažné porušení unijního práva, které je

s to založit uvedenou odpovědnost, pouze tehdy, pokud takovým rozhodnutím uvedený soud zjevným způsobem porušil použitelné právo nebo pokud k tomuto porušení došlo navzdory ustálené judikatuře Soudního dvora v dané oblasti.

- Nelze mít za to, že vnitrostátní soud, který před vydáním rozsudku ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), neposoudil z úřední povinnosti v rámci nuceného výkonu rozhodčího nálezu, kterým bylo vyhověno žalobě na zaplacení pohledávek na základě smluvní klauzule, jež musí být považována za zneužívající ve smyslu směrnice 93/13, zneužívající charakter této klauzule, i když měl za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, zjevným způsobem postupoval v rozporu judikaturou Soudního dvora v dané oblasti, a dopustil se tak dostatečně závažného porušení unijního práva.

Ke čtvrté a páté otázce

- 37 Podstatou čtvrté a páté otázky předkládajícího soudu je, zda výše škody způsobená případným porušením unijního práva, o které se jedná ve věci v původním řízení, odpovídá výši náhrady požadované M. Tomášovou, zda lze tuto částku ztotožňovat se skutečně vymoženou pohledávkou, která je bezdůvodným obohacením osoby, v jejíž prospěch byl vydán rozhodčí nález, a zda je žaloba na náhradu této škody podpurná ve vztahu k žalobě na vydání bezdůvodného obohacení.
- 38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že pokud jsou splněny podmínky pro vznik odpovědnosti státu, což přísluší určit vnitrostátním soudům, musí stát poskytnout náhradu za důsledky způsobené újmou v souladu s vnitrostátními právními předpisy týkajícími se odpovědnosti, přičemž podmínky náhrady škody stanovené vnitrostátními právními předpisy nesmí být méně příznivé než podmínky platné pro podobné nároky vzniklé na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti) a nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly získání náhrady škody (zásada efektivity) (viz rozsudky ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428, bod 42; ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 58; ze dne 24. března 2009, Danske Slagterier, C-445/06, EU:C:2009:178, bod 31; ze dne 25. listopadu 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 62, jakož i ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 50).
- 39 Z toho vyplývá, že pravidla týkající se vyčíslení škody způsobené porušením unijního práva jsou stanovena vnitrostátním právem každého členského státu, přičemž vnitrostátní právní předpisy, které upravují tato pravidla, musí být v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity.
- 40 Totéž platí, pokud jde o spojitost mezi návrhem na náhradu takové škody a případně jinými právními prostředky stanovenými právním řádem dotyčného členského státu, jako je žaloba na vydání bezdůvodného obohacení.
- 41 Za těchto okolností je třeba na čtvrtou a pátou otázku odpovědět tak, že taková pravidla týkající náhrady škody způsobené porušením unijního práva, jako jsou pravidla týkající se vyčíslení takové škody nebo vztahu mezi návrhem na náhradu této škody a případně jinými dostupnými právními prostředky, jsou upravena vnitrostátním právem každého členského státu v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením unijního práva rozhodnutím vnitrostátního soudu může být založena, pouze pokud takové rozhodnutí vydá soud tohoto členského státu rozhodující v posledním stupni, což stran sporu v původním řízení musí ověřit předkládající soud. Pokud tomu tak je, může rozhodnutí tohoto vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni představovat dostatečně závažné porušení unijního práva, které je s to založit uvedenou odpovědnost, pouze tehdy, pokud takovým rozhodnutím uvedený soud zjevným způsobem porušil použitelné právo nebo pokud k tomuto porušení došlo navzdory ustálené judikatuře Soudního dvora v dané oblasti.**

Nelze mít za to, že vnitrostátní soud, který před vydáním rozsudku ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), neposoudil z úřední povinnosti v rámci nuceného výkonu rozhodčího nálezu, kterým bylo vyhověno žalobě na zaplacení pohledávek na základě smluvní klauzule, jež musí být považována za zneužívající ve smyslu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách, zneužívající charakter této klauzule, i když měl za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, zjevným způsobem postupoval v rozporu judikaturou Soudního dvora v dané oblasti, a dopustil se tak dostatečně závažného porušení unijního práva.

- 2) **Pravidla týkající náhrady škody způsobené porušením unijního práva, jako jsou pravidla týkající se vyčíslení takové škody nebo vztahu mezi návrhem na náhradu této škody a případně jinými dostupnými právními prostředky, jsou upravena vnitrostátním právem každého členského státu v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity.**

Podpisy.